
ІНСТИТУЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ПЛАНУВАННЯ СТАЛОГО ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ НА ТЕРИТОРІЇ ОКРЕМИХ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАНЬ

О.С. ДОРОШ,

доктор економічних наук, професор,

e-mail: dorosh_o@nubip.edu.ua

Національний університет біоресурсів і природокористування України

А.Й. ДОРОШ,

PhD з економіки,

E-mail: doroshandriy1@gmail.com

В.А. САЛЮТА,

PhD з економіки,

E-mail: vikasalyuta@gmail.com

Д.М. МЕЛЬНИК,

кандидат економічних наук,

E-mail: melnykdenys@gmail.com

Інститут землекористування НААН України

Анотація. Досліджено поняття інститутів та інституційних підходів. На підставі інституційних підходів до планування сталого використання та охорони сільськогосподарських земель окремих землекористувань сформовано систему інститутів, до яких належать: інститут землеустрою, інститут моніторингу земель, інститут Державного земельного кадастру, інститут місцевого самоврядування та інститут місцевих традицій і звичаїв. Обґрунтовано важливість та ефективність даних інститутів, саме як системи та їх актуальність. Проаналізовано інструменти даних інститутів, що дозволяють здійснювати планування сталого використання та охорони сільськогосподарських земель окремих землекористувань, а також впроваджувати його.

Детально проаналізовано інститут землеустрою та такі його інструменти, як схеми землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць, територій територіальних громад та комплексні плани просторового розвитку території територіальної громади. Обґрунтовано потребу запровадження інструменту землевпорядних регламентів для розширення можливостей інституту землеустрою щодо планування використання територій, що розташовані за межами населених пунктів. Обґрунтовано важливість інституту моніторингу земель та підкреслено нагальність створення та впровадження автоматизо-

ваної системи моніторингу земель. Досліджено актуальний стан інституту Державного земельного кадастру та обґрунтовано доцільність розширення переліку об'єктів Державного земельного кадастру за рахунок додавання «сільськогосподарського землекористування». З'ясовано, що значимість інституту місцевого самоврядування в контексті планування сталого використання та охорони сільськогосподарських земель окремих землекористувачів збільшується за рахунок розширення повноважень місцевої влади в процесі децентралізації влади. Підтверджено необхідність врахування місцевих землеробських традицій та звичаїв при плануванні сталого використання та охорони сільськогосподарських земель окремих землекористувачів.

Ключові слова: інститути, інституційні підходи, сільськогосподарські землі, землекористування, стале використання та охорона сільськогосподарських земель, землеустрій, Державний земельний кадастр, місцеве самоврядування.

Постановка проблеми.

Охорона земель сільськогосподарського призначення є одним з ключових завдань суспільства та сформованих ним державних інститутів. Особливої актуальності цьому завданню надає військове вторгнення російської федерації, внаслідок якого значні площі сільськогосподарських земель України є ураженими внаслідок бойових дій чи знаходяться на тимчасово окупованій території. За даними програми NASA Harvest станом на липень 2022 року 22% сільськогосподарських земель знаходяться під тимчасовою окупацією, що становить понад 9 млн. га [1]. Проте враховуючи сільськогосподарські землі Сумської, Чернігівської, Київської, Житомирської, Харківської, Миколаївської, Херсонської та Дніпропетровської областей, які станом на липень уже були деокуповані, чи які зазнали уражень внаслідок бойових дій стверджуємо, що понад 10 млн. га сільськогосподарських земель України вражені бойовими діями чи тимчасово окуповані. Відповідно вони потребують рекультивациі чи консервації. Частина цих земель з

часом буде повернута до активного сільськогосподарського використання, проте частина може бути втрачена для виробництва сільськогосподарської продукції на десятиліття.

Відповідно ключовим стає питання дослідження інституційних підходів до планування сталого використання та охорони сільськогосподарських земель на території окремих землекористувачів та інститутів зокрема. Актуальність інститутів, що забезпечують планування сталого використання та охорони сільськогосподарських земель є надзвичайно високою.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій.

Вивченням інституційних підходів та інститутів загалом у контексті планування сталого використання та охорони сільськогосподарських земель сільськогосподарського призначення присвячені праці Л.Я. Новаковського, Й.М. Дороша, М.А. Хвесика, О.С. Дорош, А.М. Третяка, А.Г. Мартина, Ш.І.Ібатулліна, О.І. Шкуратова, О.В. Шевченка, А.В. Барвінського, І.П. Купріянич, М.О. Фролова, М.П. Стецюка, В.А. Чудовської.

Зокрема Дорош Й.М. досліджує еколого-економічні основи формування інституту обмежень та обтяжень у використанні земель, детально аналізує інститут обмежень та обтяжень у використанні земель, зокрема в контексті охорони земель окремих землекористувачів. Стверджує, що концепція інституціональної системи формування обмежень та обтяжень при використанні земель базується на класичних принципах неоінституціоналізму, а також на закономірностях притаманних суспільним відносинам [2].

Дослідження щодо охорони земель також заслуговують на увагу в контексті цього дослідження. Зокрема Дорош О.С. стверджує, що науково обгрунтовані методологічні заходи розвитку щодо охорони земель мають плануватись та реалізовуватись у відповідній ієрархічній послідовності: територія – ландшафт – земельна ділянка – ґрунтовий покрив [3]. Мартин А.Г. та Шевченко О.В. приходять до висновку, що необхідно розробляти та впроваджувати заходи спрямовані на обмеження подальшої інтенсифікації сільського господарства [4]. Дослідження Барвінського А.В., Купріянич І.П., та Герасименко О.А. спрямоване на формування пропозицій щодо удосконалення нормативно-правового регулювання охорони земель, а саме щодо усунення правових колізій та заповнення прогалин у правовому полі в сфері охорони земель [5].

Відповідно **метою дослідження** є формування інституційних підходів до планування сталого використання та охорони сільськогосподарських земель на території окремих землекористувачів. У даному дослідженні відведено вагому роль також військовим

діям та їх впливу на використання та охорону земель.

Матеріали і методи дослідження.

Застосовано різні методи дослідження, зокрема це методи загальнонаукового та спеціального характеру. Виділяємо наступні: наукового аналізу – з метою дослідження та виокремлення інститутів у контексті планування сталого використання та охорони сільськогосподарських земель на території окремих землекористувачів; монографічного аналізу – для науково-літературного пошуку інституційних підходів до планування сталого використання та охорони сільськогосподарських земель на території окремих землекористувачів.

Результати дослідження та їх обговорення.

Передусім необхідно чітко окреслити, що ми розуміємо під інститутами та інституційними підходами. Норт Д. стверджує, що інститути покликані формувати певну структуру суспільства та економіки, яка формується набором формальних та неформальних норм і правил та організаціями (інституціями), які покликані забезпечувати реалізацію цих норм і правил [6]. Щодо інституційного підходу, то Ткачова О.К. трактує його як «...методологію наукового пізнання та практичної діяльності, яка розглядає механізми взаємодії та зв'язки суб'єктів суспільних відносин, оцінює їх поведінку у виконанні норм (формальних і неформальних) і дає оцінку ефективності структур (інститутів)» [7]. Відповідно розглянемо інститути, що формують норми і пра-

вила та їх вплив на суспільні відносини в контексті планування сталого використання та охорони сільськогосподарських земель сільськогосподарського призначення на території окремих землекористувачів.

Вбачаємо за необхідне розпочати наше дослідження окремих інститутів з **інституту землеустрою**, який формалізовано в Земельному кодексі України та Законі України «Про землеустрій». Земельним кодексом, зокрема статтею 12 визначено, що організація землеустрою належить до повноважень сільських, селищних та міських рад [8]. Проте більш важливим у контексті дієвості завдань та інструментарію інституту землеустрою є саме ЗУ «Про землеустрій», зокрема статтею 25 цього Закону визначено виключний перелік документації із землеустрою [9].

Законом України № 711-IX від 17.06.2020 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо планування використання земель» запроваджується нова документація, яка є одночасно і землепорядною, і містобудівною. Відповідно внесені зміни до статті 25 Закону України «Про землеустрій» та з 24 липня 2021 року одночасно землепорядною та містобудівною документаціями є: генеральні плани населених пунктів; детальні плани територій, а також комплексні плани просторового розвитку територій територіальних громад [10].

Проте такий із розмиванням кордонів між землепорядною та містобудівною документаціями несе в собі ризики. Так як документація, яка належить одразу до двох сфер, має розроблятися спільно фахівцями з обох сфер, то можливий конфлікт у прийнятті планувальних рі-

шень та заходів, адже кожна з сфер вирішують свої завдання й між їх рішеннями можливий потенційний конфлікт. Якщо ж йдеться про контекст сталого використання та охорони сільськогосподарських земель, то розширення переліку документацій із землеустрою документаціями, які фактично належать до іншої сфери, не створює додаткових інструментів та можливостей, а радше потенційно нові ризики. Адже документації, які в своїй сутності призначені для планування забудови не володіють інструментарієм забезпечення сталого використання та охорони сільськогосподарських земель.

У контексті дослідження вагомими є схеми землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць, територій територіальних громад, проекти землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь та комплексний план просторового розвитку території територіальної громади. Щодо проєктів землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь, то вони відповідно до статті 52 ЗУ «Про землеустрій» «розробляються за заявою землевласників або землекористувачів з метою організації сільськогосподарського виробництва і впорядкування сільськогосподарських угідь у межах землеволодінь та землекористувань для ефективного ведення сільськогосподарського виробництва, раціонального використання та охорони земель, створення сприятливого екологічного середовища і покращання природних ландшафтів» [9].

Отже, сприяють сталому викорис-

танню та охороні сільськогосподарських земель. Проте дрібні землекористувачі, які обробляють лише окремі земельні ділянки та кілька земельних ділянок сільськогосподарського призначення не замовляють розроблення таких проєктів, а більшість крупних товаровиробників не бажаючи фактично формувати самим собі певні обмеження в вигляді запроєктованого чергування культур, яке буде збалансованим в економічному й екологічному аспектах, уникають розроблення таких проєктів концентруючись на максимізації короткострокової вигоди.

Щодо місця й ролі схеми землеустрою в контексті нашого дослідження варто процитувати висновок Дороша Й.М. та Стецюка М.П.: «Схеми землеустрою у системі прогнозування та планування використання і охорони земель є основним прогнозним і передпроектним землевпорядним документом, який має дати відповідь на питання довгострокового (10 і більше років) розвитку землекористування територіальних одиниць із врахуванням інтересів держави, територіальних громад, громадян та бізнесу» [11].

Останнім інструментом інституту землеустрою в контексті сталого використання та охорони сільськогосподарських земель, який ми досліджуємо, є комплексний план просторового розвитку території територіальної громади. Даним інструментом передбачено встановлення функціональних зон території, які визначені статтею 1 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності». Статтею 16 цього ж Закону встановлено, що функціональні зони території встановлюють вимоги до забудови та ландшафтної органі-

зації території [12]. Проте визначені містобудівним законом функціональні зони території є за своєю сутністю містобудівними й не враховують багатьох потреб та вимог до сталого використання та охорони сільськогосподарських земель.

Відповідно доцільно окрім функціональних зон території запроваджувати також і землевпорядні регламенти, визначення яких наявне в науковому середовищі: «порядок використання земель, який встановлюється в межах відповідних територіальних зон із визначенням правового режиму території землекористування, в якому зазначаються граничні розміри земельної ділянки, обмеження у використанні земель та види й параметри дозволеного використання земель, види переважного та супутнього використання земельних ділянок, в яких зазначаються заборонені види діяльності й обов'язки щодо вчинення певних дій» [13].

Важливо розглянути також й інші інститути в контексті планування сталого використання та охорони сільськогосподарських земель, зокрема **інститут Державного земельного кадастру**, який є головним інформаційним ресурсом в якому зібрані відомості про його об'єкти відповідно до статті 10 Закону України «Про Державний земельний кадастр». Важливим цей інститут є саме тому, що в ньому зібрані відомості щодо земель в межах державного кордону України та адміністративно-територіальних одиниць, а також обмеження у використанні земель і земельні ділянки [14]. Відповідно цей інститут є дуже вагомим у контексті нашого дослідження, адже є джерелом даних, що використовуються в процесі планування сталого використання та

охорони сільськогосподарських земель, а також містить відомості щодо обмежень, які можуть бути встановлені в процесі такого планування. Проте доцільно було б доповнити наявний перелік об'єктів Державного земельного кадастру долучивши «сільськогосподарське землекористування», як один із об'єктів.

Вартий уваги також **інститут моніторингу земель**, який є складовою державної системи моніторингу довкілля та формується шляхом систематичних спостережень за станом земель. Постановою КМУ «Про затвердження Положення про моніторинг земель» від 20 серпня 1993 № 661 визначено поняття моніторингу земель наступним чином: «система спостереження за станом земель з метою своєчасного виявлення змін, їх оцінки, відвернення та ліквідації наслідків негативних процесів» [15]. У контексті планування сталого використання та охорони сільськогосподарських земель інститут моніторингу земель відіграє ключову роль у процесі ідентифікації змін у землекористуванні, встановлені відповідності між запланованими та реалізованими заходами та ідентифікації ризикових процесів, що потребують запровадження заходів з охорони земель.

Надзвичайно важливим завдання є створення автоматизованої системи моніторингу земель, яка була б ефективним інструментом для вивчення стану використання земель, ідентифікації змін у використанні земель, забезпеченні контролю за їх використанням відповідно до встановленого правового режиму, уникнення процесів деградації сільськогосподарських земель, а також моніторингу їх обігу. Сучасні виклики в українській економіці, які

надзвичайно загострились у контексті повномасштабного вторгнення російської федерації та необхідність цифровізації всіх процесів, зокрема й у контексті управління земельними ресурсами, потребують саме такого інноваційного рішення [16].

Децентралізаційні процеси в Україні сприяють значному зростанню ролі **інституту місцевого самоврядування**, зокрема й у сфері планування використання та охорони земель, адже до сфери повноважень органів місцевого самоврядування належить планування сталого використання та охорони сільськогосподарських земель на місцевому рівні, зокрема й на території окремих землекористувань.

Прийняття рішення щодо розробки документації із землеустрою, зокрема згаданих вище схем землеустрою та комплексних планів просторового розвитку території територіальної громади належить до компетенцій органів місцевого самоврядування [9]. Охорона земель також належить до сфер компетенції в тому числі й органів місцевого самоврядування, зокрема статтею 12 ЗУ «Про охорону земель» визначено, що «сільські, селищні та міські ради:

1. «розроблюють, затверджують і реалізують цільові програми та документації із землеустрою щодо охорони та використання земель відповідно до закону;

2. приймають рішення про здійснення виконавчими органами сільських, селищних, міських рад державного контролю за використанням та охороною земель;

3. здійснюють економічне стимулювання раціонального використання та охорони земель відповідно до закону;

4. вирішують інші питання в галузі охорони земель відповідно до закону» [17].

Також зростанню ваги інституту місцевого самоврядування сприяють положення Закону України № 2498-VIII від 10.07.2018 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вирішення питання колективної власності на землю, удосконалення правил землекористування у масивах земель сільськогосподарського призначення, запобігання рейдерству та стимулювання зрошення в Україні». Таким чином внесені зміни до пункту 21 Перехідних положень Земельного кодексу України, які передбачають передачу в власність територіальних громад земель колективних сільськогосподарських підприємств, що припинені. Дане положення не стосується земель, що перебували в приватній власності на момент набрання чинності зазначеними змінами. На підставі цього органи місцевого самоврядування сформовані в територіальних громадах можуть здійснювати державну реєстрацію земельних ділянок, що сформовані на землях, які переходять у власність територіальних земель, як земельні ділянки комунальної власності [18].

Також важливо розглядати **інститут місцевих традицій та звичаїв**, який є неформальним, проте відіграє важливу роль у формуванні місцевого землекористування, адже є вкоріненим у конкретній місцевості та поширеним серед місцевих жителів, які й є землевласниками та землекористувачами. Відповідно стале використання земель та їх охорона в територіальних громадах формуються в тому числі через існуючі на тих чи інших територіях звичаї та традиції.

Саме тому в процесі планування сталого використання та охорони сільськогосподарських земель необхідно враховувати місцеві землеробські традиції та звичаї.

Висновки та пропозиції.

Інституційні підходи до планування сталого використання та охорони сільськогосподарських земель дозволили сформувати систему інститутів, що забезпечує планування сталого використання та охорони сільськогосподарських земель окремих землекористувань. До них належать: інститут землеустрою, інститут моніторингу земель, інститут Державного земельного кадастру, інститут місцевого самоврядування та інститут місцевих традицій і звичаїв. Ці інститути в сукупності володіють інструментами, що дозволяють здійснювати планування сталого використання та охорони сільськогосподарських земель окремих землекористувань, а також впроваджувати його.

Наголосимо, що інститут землеустрою потребує посилення свого інструментарію щодо планування використання територій, що розташовані за межами населених пунктів, зокрема шляхом запровадження землепорядних регламентів. Інститут моніторингу земель потребує створення автоматизованої системи моніторингу земель, а інститут Державного земельного кадастру потребує розширення переліку об'єктів за рахунок додавання «сільськогосподарського землекористування» як об'єкту Державного земельного кадастру. Роль інституту місцевого самоврядування в контексті планування сталого використання та охорони сільськогосподарських земель окремих

землекористувань зростає в зв'язку з децентралізацією влади. Також наявна потреба врахування місцевих землеробських традицій та звичаїв при плануванні сталого використання та охорони сільськогосподарських земель окремих землекористувань.

Список використаної літератури

1. Measuring War's Effect on a Global Breadbasket. NASA earth observatory. 2022. URL: <https://earthobservatory.nasa.gov/images/150025/measuring-wars-effect-on-a-global-breadbasket>
2. Дорош Й.М. Еколого-економічні основи формування інституту обмежень та обтяжень при використанні земель. – К.: ТОВ «ЦЗРУ», 2007. – 236 с.
3. Дорош О.С. Методологічні засади охорони земель в Україні. Землевпорядний вісник. – 2012. – № 8. – С. 19-23. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Zv_2012_8_6
4. Мартин А.Г., Шевченко О.В. Проблеми охорони земель сільськогосподарського призначення в умовах завершення земельної реформи. Землеустрій, кадастр і моніторинг земель. - 2014. - № 1-2. - С. 48-56. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Zemleustriy_2014_1-2_7
5. Барвінський А.В., Купріянич І.П., Герасименко О.А. Нормативно-правове регулювання охорони земель в процесі здійснення земельної реформи. Землеустрій, кадастр і моніторинг земель. - 2020. - № 2-3. - С. 55-66. - DOI: <https://doi.org/10.31548/zemleustriy2020.02.06>
6. Норт Д. Інституції, інституціональні зміни та функціонування економіки: Пер. з англ.. І. Дзюб. – К.: Основи, 2000. – 198 с.
7. Ткачова О.К. Теоретичні основи інституційних механізмів державного управління митною справою. Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2013. – № 6. – URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=587>
8. Земельний кодекс України: Закон України № 2768-III. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2001. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2874%D0%B0-07>
9. Про землеустрій: Закон України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2003. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/858-15>
10. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо планування використання земель: Закон України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/711-20>
11. Дорош Й.М., Стецюк М.П. Місце і роль схеми землеустрою в системі прогнозування та планування використання і охорони земель. Земле-впорядний вісник. – 2014. – № 5. – С. 30-34.
12. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17>
13. Дорош О.С., Буряк Р.І., Купріянич І.П. Землевпорядний регламент як інструмент планування розвитку землекористування в Україні. Землеустрій, кадастр і моніторинг земель. 2017. № 2. с. 20-27. DOI: <http://dx.doi.org/10.31548/zemleustriy2017.02.020>
14. Про Державний земельний кадастр: Закон України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2011. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17>
15. Про затвердження Положення про моніторинг земель: постанова Кабінету Міністрів України від 20 серпня 1993 р. № 661. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-93-%D0%BF#Text>
16. Дорош Й.М., Тарнапольський А.В., Ібатуллін Ш.І. Концептуальні підходи функціонування автоматизованої системи моніторингу земель. Землеустрій, кадастр і моніторинг земель. 2020. № 2-3. с. 111-118. DOI: <http://dx.doi.org/10.31548/zemleustriy2020.02.11>

17. Про охорону земель: Закон України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2003. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/-show/962-15>
 18. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вирішення питання колективної власності на землю, удосконалення правил землекористування у масивах земель сільськогосподарського призначення, запобігання рейдерству та стимулювання зрошення в Україні. Закон України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2498-19>
-
- ### References
1. Measuring War's Effect on a Global Breadbasket. NASA earth observatory. (2022). URL: <https://earthobservatory.nasa.gov/images/150025/measuring-wars-effect-on-a-global-breadbasket>
 2. Dorosh Y. (2007). Ekoloho-ekonomichni osnovy formuvannia instytutu obmezhen ta obtiazhen pry vykorystanni zemel [Ecological and economic foundations of the formation of the institution of restrictions and encumbrances in the use of land]. Kyiv. TOV «TSZRU». 236.
 3. Dorosh O. (2012). Metodolohichni zasady okhorony zemel v Ukraini [Methodological principles of land protection in Ukraine]. Zemlevporiadnyi visnyk. 8. 19-23. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Zv_2012_8_6
 4. Martyn A., Shevchenko O. (2014). Problemy okhorony zemel silskohospodarskoho pryznachennia v umovakh zavershennia zemelnoi reformy [Problems of agricultural land protection in the conditions of completion of the land reform]. Land Management, Cadastre and Land Monitoring. 1-2. 48-56. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Zemleustriy_2014_1-2_7
 5. Barvinskyi A., Kupriyanchyk I., Herasymenko O. (2020). Normative and law regulation of land protection in the process of land reform. Land Management, Cadastre and Land Monitoring. 2-3. 55-66. DOI: <https://doi.org/10.31548/zemleustriy2020.02.06>
 6. North D. (1991). Institutions, Institutional Change and Economic Performance. Cambridge: Cambridge University Press. 164.
 7. Tkachova O. (2013). The theoretical basis of the institutional mechanisms of public administration customs business. Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok. 6. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=587>
 8. Zemelnyi kodeks Ukrainy [Land Code of Ukraine]. (2002). Vidomosti Verkhovnoii Rady Ukrainy. 3-4. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
 9. Pro zemleustrii: Zakon Ukrainy [On Land Management: The Law of Ukraine]. (2003). Vidomosti Verkhovnoii Rady Ukrainy. 36. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/858-15>
 10. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo planuvannia vykorystannia zemel: Zakon Ukrainy [On amendments to some legislative acts of Ukraine regarding land use planning: The Law of Ukraine]. (2020). Vidomosti Verkhovnoii Rady Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/711-20>
 11. Dorosh Y., Stetsiuk M. (2014). Mistse i rol skhemy zemleustroi v systemi prohnozuвання та planuvannia vykorystannia i okhorony zemel [The place and role of the land management scheme in the system of forecasting and planning of land use and protection]. Zemlevporiadnyi visnyk. 5. 30-34.
 12. Pro rehuliuвання mistobudivnoii diialnosti: Zakon Ukrainy [On the regulation of urban planning activities: The Law of Ukraine]. (2011). Vidomosti Verkhovnoii Rady Ukrainy. 34. 343. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17>
 13. Dorosh O., Buriak R., Kupriianchyk I. (2017). Land management regulation as an instrument for planning in Ukraine.

- Land Management, Cadastre and Land Monitoring. 2. 20-27. DOI: <http://dx.doi.org/10.31548/zemleustriy2017.02.020>
14. Pro Derzavnyi zemelnyi kadastr: Zakon Ukrainy [On State Land Cadaster: The Law of Ukraine]. (2012). Vidomosti Verkhovnoii Rady Ukrainy. 8. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3613-17>
15. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro monitoringh zemel: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 20 serpnia 1993 r. № 661 [On the approval of the Regulation on Land Monitoring: Resolution of the Cabinet of Ministers of August 20, 1993 No. 661]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-93-%D0%BF#Text>
16. Dorosh Y., Ibatullin Sh., Tarnopolskyi A. (2020). Conceptual approaches to the functioning of the automated land monitoring system. Land Management, Cadastre and Land Monitoring. 2-3. 111-118. DOI: <http://dx.doi.org/10.31548/zemleustriy2020.02.11>
17. Pro okhoronu zemel: Zakon Ukrainy [On Land Protection: The Law of Ukraine]. (2003). Vidomosti Verkhovnoii Rady Ukrainy. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/962-15>
18. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo vyrishennia pytan kolektyvnoi vlasnosti na zemliu, udoskonalennia pravyl zemlekorystuvannia u masyvakh zemel silskohospodarskoho pryznachennia, zapobihannia reiderstvu ta stymuliuvannia zroshennia v Ukraini: Zakon Ukrainy [On the introduction of amendments to some legislative acts of Ukraine regarding the resolution of the issue of collective ownership of land, improvement of land use rules in agricultural land massifs, prevention of raiding and stimulation of irrigation in Ukraine: The Law of Ukraine]. (2018). Vidomosti Verkhovnoii Rady Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2498-19>

Dorosh O., Dorosh A., Saliuta V., Melnyk D.

INSTITUTIONAL APPROACHES TO THE PLANNING OF SUSTAINABLE USE AND PROTECTION OF AGRICULTURAL LANDS ON THE TERRITORY OF INDIVIDUAL LAND USES

LAND MANAGEMENT, CADASTRE AND LAND MONITORING 4'22: 16-26

<http://dx.doi.org/10.31548/zemleustriy2022.04.02>

Abstract. The concepts of institutions and institutional approaches are studied. On the basis of institutional approaches to the planning of sustainable use and protection of agricultural lands of individual land uses, a system of institutes was formed, which include: the Institute of Land Management, the Institute of Land Monitoring, the Institute of the State Land Cadastre, the Institute of Local Self-Government, and the Institute of Local Traditions. The importance and effectiveness of these institutions, namely as systems and their relevance, are substantiated. The tools of these institutes, which allow for planning the sustainable use and protection of agricultural lands of individual land uses, as well as their implementation, have been analysed.

The institute of land management and its tools, such as land management schemes and technical and economic justifications for the use and protection of lands of administrative territorial units, territories of territorial communities, and complex plans for the spatial development of the territory of the territorial community, are analysed in detail. The need to introduce a tool of land management regulations to expand the possibilities of the institute of land management in planning the use of territories located outside of settlements is justified. The importance of the institution of

land monitoring is substantiated and the urgency of creating and implementing an automated land monitoring system is emphasized. The current state of the Institute of the State Land Cadastre was investigated and the expediency of expanding the list of objects of the State Land Cadastre by adding "agricultural land use" was substantiated. It was found that the significance of the institution of local self-government in the context of planning the sustainable use and protection of agricultural lands of individual land uses increases due to the expansion of the powers of local authorities in the process of decentralization of power. The need to take into account local agricultural traditions when planning the sustainable use and protection of agricultural lands of individual land uses has been confirmed.

Key words: *institutions, institutional approaches, agricultural land, land use, sustainable use and protection of agricultural land, land management, State Land Cadastre, local self-government.*
